Уяв пĕтĕмлетĕвĕсем ырăпа палăраççĕ

Района чыслани савăнтарать

Республика шайĕнчи пысăк уява хатĕрленсе пирĕн район хăйĕн сăн-питне тĕпрен майлах улăштарчĕ, хăй ĕçре çеç мар, ташă-юрăра та, хăнасене кĕтсе илсе тивĕçлипе хăналассипе те тăрăшуллă пулнине кăтартрĕ.

Республика кунне Муркаш районĕнче паллă туни район ертÿçисемпе пĕрлех Муркаш Енре пурăнакан кашни çынна пырса тивет. Районăмăра çапла чыслани пире татах та хавхалансарах ĕçлеме, мĕн туни çинче никĕсленсе çĕнĕ ÿсĕм картлашкисене çĕнме хавхалантарать.

Уяв кăмăл-туйăмĕллĕ Муркашсене хавхалантарса саламлама июнĕн 24-мĕшĕнче чылай хăна килчĕ: ЧР пурлăх тата çĕр хутшăнăвĕсен министрĕ А. Стальская, РФ Чрезвычайлă лару-тăру министерствин Чăваш Енри Тĕп управленийĕн пуçлăхĕ В. Петьков, РФ Перекет банкĕн республикăри уйрăмĕн ертÿçи В. Александров, Раççей Геройĕсем Е. Борисовпа Г. Ирейкин т. ыт. те. Вĕсем сцена çинчен халăха саламлани, уяв парнисемпе хавхалантарни уявăн чи çÿллĕ шайĕ пулчĕ.

Ĕçре тивĕçлисене – парне çине парне. Çынсен сăн-питĕнчен савăнăç шевли каймасть. Салам сăмахĕсен вĕçĕ-хĕрри çук.

Çак паллă самантсене мăнукĕпе пăхса тăнă З. Кожевникова та уявпа хăй килĕшÿллĕ пулнине пытармарĕ.

– Района çапла сума суни пире кашнинех савăнтарать, ÿсĕмлĕрех ĕçлеме хистет. Çамрăксем те çакна ăнланасса шанатăп, – терĕ Муркаш шкулĕнче 30 çул ачасене ют çĕршыв чĕлхине вĕрентекен Зоя Петровна уяв тортне мăнукĕн аллинчен илнĕ май. – Киле таврăнсан çемьере те Республика кунне паллă тăвăпăр. Çынсене те çавнах сĕнетĕп.

3,5 çулхи Максимăн кусĕсем вара халăх савăнăçĕнчен уйрăлаймарĕç те. Ача чĕринче те паянхи савăнăç чылайлăха юласси пирки асламăшĕ иккĕленмерĕ те.

Çапла пултăрччĕ!

А. БЕЛОВ.
Автор сăн ÿкерчĕкĕсем.

Республика кунĕ ячĕпе

Муркаш

Сăртамлă ен эс, çут Муркаш!
Вăрманусем кашлаç каш-каш.
Ыр çыннусем чăн-чăн чăваш,
Сана савать ватти те яш!
Пулсам эс маншăн та юлташ!

Хастарлă ен эс, çут Муркаш!
Чĕрÿ сан вăйлă та ачаш.
Утту сан çирĕп те вăш-ваш,
Çултан ан пăрăн, ан аташ!
Сăнна курма васкать йăхташ.

Ĕç-хĕллĕ ен эс, çут Муркаш!
Ан пул эс мĕскĕн те йăваш.
Йывăрлăха ан парăн, аш!
Уй-хир тулли ÿстер ыраш!
Хура çăкру сан пиçтĕр паш!

Ăс-тăнлă ен эс, çут Муркаш!
Чăваш Енпе пĕлсе капаш!
Çут тĕнчепе калаç, туслаш.
Çĕн шухăшпа вăр-вар паллаш.
Сунам чунтан сана малаш!

Альбина ЮРАТУ.

Паян – уяв

Ыр хăна-вĕрлене, ывăлне те хĕрне
Ыр сунса ытамлать ман Муркаш,
Чĕрери туйăмсен ытарми хăватне
Туйса илчĕ паян кашни кас.
Районти пур яла килсе çитрĕ çак сас –
Муркашра паян чаплă уяв.
Муркашсем чунĕпе ялан пулнă йăваш,
Пулас çук ман сăмахăм суя.
Эс, Муркашăм, йăваш, эсĕ чăн-чăн чăваш,
Хăнана яланах пит хавас.
Кам курмарĕ сана, кам мухтамĕ сана,
Пур Раççей çыннине эс пултартăн савма.
Ман салам саланать, юрри ян-ян каять,
Тăрăшни харама сан кайман.
Кашниех халь сана чĕререн пуç таять,
Кун пекне паянччен эс курман.

Ольга КЛЕМЕНТЬЕВА.

Шкул пĕтерекенсене

Академи кĕтет

Вăтам шкултан вĕренсе тухнисем аслă вĕрентÿ учрежденийĕсене вĕренме кĕрес тапхăр пуçланчĕ. Çавна май нумаях пулмасть район администрацийĕн ял хуçалăх пайне хамăр республикăри ял хуçалăх академийĕнчен çамрăксене тĕллевлĕ вĕренме илесси пирки пĕлтерни çитрĕ. Ытти çулсенче кусăмлă тата кусăмсăр майпа вĕренме кĕрекенсем тĕрлĕ вăхăтра вĕренме кĕнĕ пулсан, кăçал çак ĕç пĕр вăхăтра пулса иртет. Малашлăха пăхакансем академире агронома, зоотехника, ветеринара, бухгалтера, экономиста, технолога, инженера т. ыт. те вĕренме пултараççĕ. Тĕллевлĕ вĕренме кĕрекенсен пур специальноçпа та кусăмлă (очно) майпа вĕренме султалăкне 10000 тенкĕ, кусăмсăр майпа (заочно) вĕренме 7000 тенкĕ тÿлемелле.

Ял хуçалăх академине кусăмлă майпа район администрацийĕ урлă тĕллевлĕ вĕренме каяс текенсен паян-ыран, кусăмсăр майпа вĕренме кăмăл тăвакансен август пуçланичченех район администрацийĕн ял хуçалăх пайĕне çыхăнмалла.

Н. СМИРНОВА,
ял хуçалăх пайĕн ертсе пыракан специалист-эксперчĕ.

Районта Республика кунĕ иртнине тишкеретпĕр

«Уяв ăнчĕ, теприне кĕтетпĕр»

Район Республика кунне шавлă уявласа ирттерсе ячĕ. Ĕçчен Муркаш халăхĕ инçетрен килнĕ хăнасем умĕнче питне хĕретмерĕ. Ку пурне те савăнтармалла: уява хатĕрленсе тăрăшни харама каймарĕ.

Чăваш Республикин Президенчĕ Николай ФЕДОРОВ 2008 çулта Чăваш Республикин кунне пирĕн районта уявлама палăртнине пĕлтернĕренпех Муркаш Ен канăçа çухатрĕ: район çыннисем иртен пуçласа каçчен аякри хăнасене йышăнма хатĕрленсе урмсене тасатрĕç, асфальт сулсем сарчĕç, çĕнĕ технологисене алла илсе халиччен пулман çуртсем çĕклерĕç, капиталлă юсав ĕçĕсем туса ирттерчĕç, кил хушшисене тирпей-илем кĕртрĕç, халăх культурине çĕнĕ шая çĕклессипе пысăк ĕç пурнăçларĕç. Пĕрлехи тăрăшулăхпа Муркаш куç умĕнчех куллен çĕнелсе-улшăнса пычĕ. Çакăн çумне халăх пĕр шухăшлă пулнине тата вĕсем пĕр çемье пек кар тăрса ĕçленине хушатăн та ума паянхи ÿкерчĕк тухса тăрать. Кам сивлетĕр-ха паян Муркашсен ĕçне, вĕсем республика ертÿçин тĕллевне пурнăçлама тар тăкнине. Çук. Пачах урăхла, пурнăçланă ĕçсене тишкерсен, Муркашсем республикăшăн та, ытти регионсемшĕн те тĕслĕх пулса тăчĕç. Çакна çĕртме уйăхĕн 19-мĕшĕнче район центрĕнче физкультурăпа спорт комплексне усçнă чух Чăваш Республикин Президенчĕ каланă сăмахсем те çирĕплетеççĕ.

– Муркашăн хаклă ĕçченĕсем, çамрăкĕсемпе ĕçре палăрнă аслă ăру çыннисем, ветерансем, тăван район тата республика аталанăвĕшĕн ырми-канми ĕçлекенсем! Эсир хăвăр суйласа илнĕ ĕçре вăй хума тата хăнасене кĕтсе илме пултарнине ырлатăп. Пĕрлехи тĕллевĕмĕрпе кĕске хушăра физкультурăпа спорт комплексĕ ÿссе ларчĕ. Унăн илемĕ паян кашнинех ăмсантарать. Сирĕн тăрăшулăхшăн, ĕçлеме пултарнишĕн пĕтĕм Муркашпа пĕрле савăнатăп паян.

Уяв умĕн Чăваш Республикин Президенчĕ Республика кунне хатĕрленессипе ĕçсем епле пынине тишкернĕ чух Муркашри ĕçсене кăткă тĕммипе танлаштарчĕ, Республика кунне уявлама хатĕрленсе Муркашсем пысăк калăпăшлă ĕçсем туса ирттернине палăртрĕ. Кашниех тивĕçеймест çакнашкал пысăк хаклава. Унăн никĕсĕнче вара Муркашсен ĕç юратăвĕ, килен-каян хăнана хисеп тума пĕлни, кулленхи пурнăçра тирпейилеме мала хуни.

Республика кунĕ пирĕн районта иртнĕрен унăн программи те пуян пулчĕ.

Çак ответлă мероприятие çÿллĕ шайра ирттересси Муркаш районĕнчи шалти ĕçсен пайĕшĕн те ответлă тапхăр пулчĕ. Çакна валли эпир те пысăк калăпăшлă ĕçсем туса ирттертĕмĕр. Республика кунĕнчи общественлă йĕркелĕхе сыхлама явăçтарнă ирĕклĕ халăх дружинипе (ертÿçи Н.П. Милютин), ытти йĕрке хуралçисемпе, ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсемпе тата предприятисемпе учрежденисен ертÿçисемпе ума лартнă тĕллеве пурнăçларăмăр: уяв вăхăтĕнче йĕрке пăснă тĕслĕхсем пулмарĕç. Çав вăхăтрах уява 6 пин ытла çын пуçтарăнчĕ, вĕсен харпăрлăхĕнчи 400 ытла единица автотехника Муркаш урамĕсенче пулчĕ. Граждансем хăйсен ответлăхне туйни, вĕсем уяв сĕмне пăсасран асăрханни кашни утăмрах палăрчĕ. Çавăнпах ĕнтĕ уяв вăхăтĕнче ÿсĕр çын та курăнмарĕ. Çакă та Муркашсем ответлăха туйнине кăтартса пачĕ.

Уяв кунĕнче Муркашри лăпкăлăха 100 ытла йĕрке хуралçи пăхса тăчĕ. Палăртмалла, Республика кунĕнчи йĕркелĕхе çÿллĕ шайра тытассине вăйлатма района ЧР Шалти ĕçсен министрĕн йышăнăвĕпе аякран татах 30 сотрудник килсе çитрĕ.

Çирĕплетсех калайратăп, уяв ăнчĕ, тепĕр уява кĕтетпĕр. Хамăр ĕçĕмĕре çÿллĕ шайра пурнăçлама эпир хатĕр! Çакна Республика кунĕнчи йĕркелĕх те кăтартса пачĕ. Уяв иртнĕ хыççăн çеç шалти ĕçсен пайне 3 ÿсĕр çын илсе пынине шутламасан.

Е. МАКАРОВ,
Муркаш районĕпе ĕçлекен шалти ĕçсен пайĕн пуçлăхĕ.

Пушар пулмарĕ

Республика кунĕнче район территорийĕнче вут-кăвар ирĕке кайса алхасманни те уява канлĕ ирттерме пулăшрĕ. Çакна валли патшалăх пушар надзорĕн районти уйрăмĕ маларахах хатĕрлене пуçларĕ. Ку тĕллевпе ялсенче, предприяти-организацисенче пушар хăрушсăрлăх правилисене епле пăхăннине комиссипе тĕрĕслесе тухрăмăр.

Çу вăхăчĕн шăрăх кунĕсем тăрăççĕ. Хушăран çăвакан çумăрсем те хĕрÿлĕхе чакарайманран граждансен çак тапхăр чрезвычайлă лару-тăрупа çывăх тăнине манма кирлĕ мар. Çакăн çине самантлăха алă сулсан та...

Халăх каларăшне пурте пĕлетпĕр: вăрăран юлать те çулăм тĕппипех пуçтарса каять. Мĕн-ха вăл 30 градуслă е ытларах та шăрăх çанталăкри пушар? Кунта этеме пăхăнман çулăм патне пыма мар, ун пирки шутлама та хăрушă. Çав вăхăтрах районта çулталăк пуçланнăранпа июнĕн 29-мĕшĕччен 12 пушар алхасрĕ (пĕлтĕр – 22), ĕмĕрĕпе пуçтарнă миллионшар тенкĕлĕх пурлăх кĕл пулса вĕçрĕ. Çулăмра этем пурнăçĕ таталнă тĕслĕх пĕрре пулчĕ. Иртнĕ çулхи çак тапхăрта 6 çын пурнăçĕ вăхăтсăр таталнăччĕ. Пĕтĕмĕшле пушарсен пĕр пайĕ ачасем шăрпăкпа выляние тухни аслисене çу кунĕсенче тимлĕхе ÿстерме, ачасемпе ăнлантару калаçăвĕсем ирттерме ыйтать. Кунпа пĕрлех аслисен хăйсен те ÿсĕр пуçпа пирус туртса «хĕрлĕ автана» йыхравлассинчен пăрăнасси пирки, электрохуçалăха юсавлă тытасси, газ приборĕсемпе асăрхануллă пуласси çинчен самантлăха та манма юрамасть.

Республика кунне уявланă кун район территорийĕнче лăпкă пулчĕ. Муркашри 37-мĕш номерлĕ пушар чаçĕнче тата унăн Мăн Сĕнтĕрти уйрăмĕнче, пĕрлешÿллĕ хуçалăхсен ведомствăлла пушар хуралĕсенче пĕтĕмпе 13 пушар машини дежурстввра пулчĕ. Кунпа пĕрлех Муркашсене ЧР патшалăх пушар хуралĕн Тĕп управленийĕн пуçлăхĕн приказĕпе районти сыхлава Шупашкарти пушарнăйсен вăйĕпе тĕкĕ панăччĕ. Тав Турра, уяв савăнăçĕ пушарсемпе тĕксĕмленмерĕ.

С. МИТРОФАНОВ,
37-мĕш номерлĕ пушар чаçĕн пуçлăхĕ.

Ут çи тимлĕх ыйтать

Республика кунне лăпкă лару-тăрура хавасла уявлани тимлĕхе алăран вĕçертмелли пирки каламасть, шăрăх çу кунĕсем пуçланчĕç кăна-ха. Район вылăх апачĕ хатĕрлес ĕçе кÿлĕнчĕ. Çак ответлă тапхăрта «хĕрлĕ автан» вăй илсе сиен кÿресрен кашнийĕнех асăрханмалла: хирте те, килте те. Акă июнĕн 29-мĕшĕнче Шомикри «Волга» коллективлă садри пĕр хуçалăхра мунча хутнă чух кăмакана ытлашши вĕрилентерсе янăран пушар тухрĕ, ирĕке кайнă çулăмра дача çурчĕ те, мунча та кĕлленчĕç. Çакă шăрăх çу кунĕсенче асăрханулăха мала хумалли çинчен калакан пĕр самант.

Умра вара ут çи – халăх та, техника та ĕçе анлă явăçнă тапхăр. Кунта пушар хăрушсăрлăхĕ малта пулмалли пирки калама та кирлех мар-тăр, анчах... Ут çи çулленех пушар тухаслăхпа пуян. Çынсем самантлăха тимлĕхе çухатнипе пĕрлешÿллĕ хуçалăхсенче те, уйрăм çынсен килĕсенче те утă хранилищисемпе сарайсен, капансен, ĕç тăвакан техника нумай çунса кĕлленет. Çакна шута илсе тата ял ĕçченĕн хальхи хăй ĕç çийĕ вут-кăвар алхаснипе ан тĕксĕмлентĕр тесен, пĕрлешÿллĕ хуçалăхсенче çак ĕçсене халех туса ирттермелле:

1. Вылăх апачĕ хатĕрлекен тата упракан, ГСМ склачĕсене, машинăпа трактор паркĕсене, витаминлă курăк çăнăхĕ тунине тата упранине пушар хăрушсăрлăх тĕлĕшĕпе комиссипе пăхса тухмалла. Çав вырăнсенче шыв, пушар сÿнтермелли пирвайхи хатĕрсем, çыхăну, пушар çинчен сасă парса пĕлтермелли устройствăсем пулмалла.

2. Вылăх апачĕ хатĕрлеме хутшăнакан ĕçченсене, механизаторсене ятарлă журнала алă пустарсах ĕç çинчи пушар хăрушсăрлăх правилисемпе паллаштармалла.

3. Утă капанĕсене е утă рулонĕсем упранакан вырăнсене электричество линийĕсенчен 15 метртан, çул хĕрринчен 20 метртан, çуртсенчен 50 метртан кая мар вырнаçтармалла.

4. Утă çине хутшăнакан техникăна пушар сÿнтермелли пирвайхи хатĕрсемпе тата хĕм сÿнтермелли устройствăсемпе тивĕçтермелле.

Кусемсĕр пуçне çак хĕрÿ вăхăтра ведомствăлла пушар хурал ĕçченĕсен службине специалистсем тăратса вăйлатмалла, пушар сÿнтерме пăхнă техникăна çителĕклĕ бензинпа, кирлĕ чухлĕ шывпа тытмалла, юсавсăр пушар машинисене строя тăратассипе тивĕçлĕ мерăсем йышăнмалла.

Пушар хăрушсăрлăх правилисене пăхăнса вăхăтра тата çителĕклĕ хатĕрленĕ вылăх апачĕ çитес хĕл кунĕсенче те производствăна хавшатмасăр тытса пыма пулăшĕ.

И. СМИРНОВ,
патшалăх пушар надзорĕн районти уйрăмĕн пуçлăхĕ.